

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kasvihuonetuotannon ja
omenanviljelyn lopettamistuesta ja maatalousyrittäjien eläkelain
16 §:n muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että vuosina 1995—1998 kaupallisen kasvihuonetuotannon tai omenanviljelyn lopettavalle yrittäjälle maksettaisiin lopettamistukea. Lopettamistuen saamisen keskeisenä edellytyksenä olisi kasvihuoneiden tai omenaviljelmän poistaminen viljelykäytöstä pysyvästi. Lopettamistuki olisi kertakorvaus ja sen suuruus määräytyisi yrityskohaisesti viljelystä poistuvan tuotannon laajuuden perusteella. Jos lopettamistukea saanut henkilö aloittaa myöhemmin tuotannon uudelleen, voitaisiin maksettu lopettamistuki periä takaisin.

Lopettamistukijärjestelmään piiriin tulisi sen

voimassaoloaikana arviolta noin 250 kasvihuoneyritystä ja 80 omenaviljelmää.

Lain perusteella myönnettävien lopettamistukien yhteismäärä saisi olla enintään 80 miljoonaa markkaa, joten vuositasolla kustannukset olisivat noin 20 miljoonaa markkaa. Järjestelmästä aiheutuvat kustannukset maksettaisiin valtion varoista.

Esitys liittyy valtion talousarvioesitykseen vuodelle 1995 ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Lain on tarkoitus tulla voimaan asetuksella tarkemmin säädettävänä ajankohtana.

YLEISPERUSTELUT

1. Esityksen tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi

Suomen mahdollinen liittyminen Euroopan unioniin (EU) merkitsee tuonnin nopeaa vapauttamista kasvihuoneissa viljeltävien tuotteiden osalta. Koska tuonti vapautuu ilman siirtymäaikaa, kotimainen tarjonta ei voi sopeutua uuteen tilanteeseen normaalin rakennekehityksen kautta ja tuotantoon muodostuu selvä ylikapasiteetti.

Tuonnin vapauttamisesta ja ylitarjonnasta johtuen kasvihuonetuotannon kannattavuus tulee laskemaan nykyiseen tilanteeseen verrattuna. Lisäksi muuttuneet olosuhteet saattavat edellyttää huomattavia investointeja tuotantomenetelmien ja -välineiden kehittämiseen ja yrityksen koon kasvattamiseen. Kaikkien yrittäjien osalta ei kasvihuonetuotannon jatkami-

nen muuttuneissa olosuhteissa ole tarkoituksenmukaista.

Suomen mahdollinen EU-jäsenyys merkitsee tuonnin nopeaa vapauttamista myös hedelmien osalta. Käytännön merkitystä tällä on lähinnä omenanviljelijöille.

Valtioneuvoston 27.5.1994 tekemässä periaatepäätöksessä todetaan mm. että EU:n varhaiseläkejärjestelmää käytetään tehokkaasti hyväksi maa- ja puutarhatalouden rakennekehityksen edistämiseksi. Edelleen päätöksessä todetaan, että mikäli EU:n varhaiseläkejärjestelmää ei voida soveltaa puutarhataloudessa, toteutetaan vastaava järjestelmä kansallisesti. Saadun selvityksen perusteella EU:n varhaiseläkejärjestelmää ei voida soveltaa puutarhataloudessa.

Edellä olevan perusteella ehdotetaan, että kasvihuoneviljelyn ja omenanviljelyn osalta

otettaisiin käyttöön määräaikainen lopettamistukijärjestelmä sellaisia yrittäjiä varten, jotka lopettavat kasvihuonetuotannon tai omenanviljelyn vuosina 1995—1998. Lopettamistuen tarkoitus olisi korvata ainoastaan elinkeinon lopettamisesta aiheutuva menetys eikä sitä ole tarkoitettu osaksi sosiaalivakuutusjärjestelmää. Tukemalla tuotantonsa lopettavia yrittäjiä parannetaan myös jäljellejäävien yrittäjien mahdollisuuksia jatkaa tuotantoaan muuttuneissa olosuhteissa, koska osa ylituotannosta poistuu.

Lopettamistuen saaminen edellyttäisi, että yrittäjä on harjoittanut kasvihuonetuotantoa tai omenanviljelyä vähintään kymmenen vuotta välittömästi ennen luopumista tietyt pinta-alaa koskevat vähimmäisvaatimukset täyttävässä kasvihuoneyrityksessä tai omenaviljelmällä. Täysitehoista työkyvyttömyyseläkettä tai vanhuuseläkettä saavilla ei olisi oikeutta lopettamistukeen. Rajaukset on tehty sen vuoksi, että lain tarkoitus toteutuisi tehokkaasti.

Lopettamistuen määrä laskettaisiin yrityskohtaisesti kertakorvauksena. Kasvihuoneyritysten osalta lopettamistuki muodostuisi vakio- määräisestä peruskorvauksesta ja viljelystä poistuneen tuotannon laajuuden perusteella määräytyvästä lopettamislisästä. Omenaviljelmien osalta lopettamistuki muodostuisi pelkästään viljelystä poistuvan tuotannon laajuuden perusteella.

Lopettamistuki maksettaisiin sen jälkeen kun kaupallinen tuotanto on lopetettu ja kasvihuoneet tai omenapuut on poistettu viljelykäytöstä ja ympäristö on maisemoitu. Yrityskohtaisesti laskettu lopettamistuki jaettaisiin tasan yrityksestä lopettamistukeen oikeutettujen henkilöiden kesken, elleivät he yksimielisesti pyydä tästä poikkeavaa jakoa. Lopettamistukea saanut henkilö sitoutuisi olemaan pysyvästi harjoittamatta kasvihuonetuotantoa tai omenanviljelyä uhalla, että lopettamistuki tai osa siitä peritään takaisin.

Laissa säädetyt edellytykset täyttäviä kasvihuoneyrityksiä on noin 2 000 kpl ja niiden yhteenlaskettu tuotantoala on noin 400 hehtaaria. Vastaavasti laissa tarkoitettuja omenaviljelmiä on noin 200 kpl ja niiden yhteenlaskettu pinta-ala on noin 330 hehtaaria. Lopettamistukijärjestelmän piiriin on tarkoitus saada kasvihuoneyrityksistä noin 250 kpl (noin 50 ha eli 10—15 %) ja omenaviljelmistä noin 80 kpl (noin 130 ha eli 40 %).

Kuten jäljempänä taloudellisten vaikutusten yhteydessä tarkemmin esitetään, lopettamistu-

kijärjestelmän kokonaiskustannuksiksi sen voimassaoloaikana on arvioitu yhteensä 80 mmk, josta kasvihuoneviljelijöiden osuus olisi noin 76 mmk ja omenaviljelijöiden noin 4 mmk. Keskimääräinen lopettamistuki yhtä kasvihuoneyritystä kohden tulee olemaan noin 300 000 markkaa ja yhtä omenaviljelmää kohden noin 50 000 markkaa. Lopettamistuen enimmäismäärä, joka koskisi sekä kasvihuoneyrittäjiä että omenaviljelijöitä, olisi yhtä yritystä kohden 500 000 mk.

Lopettamistukijärjestelmän toimeenpanijaksi ehdotetaan maatalousyrittäjien eläkelaiassa (MYEL; 467/69) tarkoitettua eläkelaitosta (Mela), vaikka suurin osa lopettamistukijärjestelmän piiriin kuuluvista yrittäjistä kuuluu yrittäjien eläkelain (YEL; 468/69) soveltamispiiriin.

Lopettamistuen saaminen johtaa yleensä YEL- tai MYEL-työtulon tarkistamiseen taikka yrittäjävakuutuksen päättymiseen. MYEL-vakuutettujen osalta työtulopäätökset voitaisiin tehdä Melassa lopettamistukiasian käsittelyn yhteydessä ja YEL-vakuutettujen osalta Mela voisi huolehtia työtulomitoituksista YEL-laitoksiin keskitetysti. Lisäksi Mela toimeenpanee nykyisin muun muassa maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläke-, luopumiseläke- ja luopumiskorvausjärjestelmiä, joissa noudatetaan osittain samoja periaatteita kuin nyt ehdotettavassa lopettamistukijärjestelmässä.

Lopettamistukijärjestelmän toimeenpanoa valvoisi maa- ja metsätalousministeriö. Melalla olisi tarvittaessa mahdollisuus saada virka-apua myös maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalaan kuuluvilta viranomaisilta, esimerkiksi kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisilta lopettamistukea saaneiden henkilöiden valvonnan osalta.

2. Esityksen vaikutukset

2.1 Taloudelliset vaikutukset

Lopettamistukijärjestelmästä aiheutuvat kustannukset maksettaisiin valtion varoista.

Lopettamistuen määräytymisperusteet on tarkoitus määritellä niin, että järjestelmästä aiheutuvat kustannukset olisivat vuosittain noin 20 mmk. Tästä summasta kasvihuoneviljölle maksettavien lopettamistukien osuus olisi noin 19 mmk ja omenaviljelijöiden osuus noin

1 mmk vuosittain. Lain voimassaoloaikana siitä aiheutuvat kustannukset olisivat yhteensä enintään 80 mmk.

On todennäköistä, että lopettamistukia haetaan etupainotteisesti. Tämän vuoksi ehdotetaan, että lopettamistuen maksaminen voitaisiin jaksottaa enintään viidelle vuodelle, vaikka sen määrä laskettaisiin aina kertakorvauksena. Lopettamistuen maksaminen jaksotettaisiin aina hakijan pyynnöstä ja sen lisäksi maa- ja metsätalousministeriö voisi tarvittaessa antaa tarkemmat ohjeet lopettamistukien maksamisesta niin, että lopettamistukijärjestelmästä aiheutuvat kustannukset tulevat jakautumaan tasaisesti eri vuosien osalle.

2.2 Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Lopettamistukijärjestelmä on uusi korvausmuoto, joka on osa mahdolliseen EU-jäsenyyteen liittyvää kansallista tukipakettia. Uudesta järjestelmästä aiheutuu jonkin verran lisätyötä Melassa ja niiden alueiden osalta, joissa kasvihuonetuotantoa tai omenanviljelyä harjoitetaan huomattavasti. Voidaan kuitenkin arvioida, ettei esityksestä aiheudu merkittäviä hallintokustannuksia, koska käsiteltäväksi tulevien tapausten lukumäärä tulee kaiken kaikkiaan jäämään suhteellisen vähäiseksi.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä virkatyönä. Esitystä valmisteltaessa on kuultu sosiaali- ja terveysministeriötä, maatalousyrittäjien eläkelaitosta, Eläketurvakeskusta, yrittäjien eläkelaisissa tarkoitettujen elä-

kelaitosten edustajia, Kauppapuutarhaliittoa, Hedelmän- ja marjanviljelijäin liittoa, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliittoa ja Svenska lantbruksproducenternas centralförbundia.

4. Riippuvuus muista esityksistä

Tässä esityksessä ehdotetaan, että lopettamistukea koskevat hakemukset ratkaisisi maatalousyrittäjien eläkelaitos. Muutosta eläkelaitoksen päätökseen haettaisiin eläkelautakunnalta ja edelleen vakuutusosakunnalta. Muutoksenhakumenettelyä koskevien säännösten osalta on viitattu työntekijäin eläkelain asianomaisiin säännöksiin. Viittaussäännökset sisältyvät ehdotetun lain 14 §:ään. Hallitus on antanut Eduskunnalle esityksen työeläke- ja kansaneläkelainsäädännön muutoksenhakusäännösten uudistamisesta (HE n:o 117/1994 vp.). Esityksen mukaan uudet säännökset on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1995 alusta lukien.

Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi maatalousyrittäjien eläkelain 16 §:n 1 momenttia, jossa on lueteltu maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tehtävät. Hallitus on antanut Eduskunnalle esityksen laiksi maatalousyrittäjien luopumistuesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE n:o 117/1994 vp.), jossa myös sanottua lainkohtaa esitetään muutettavaksi. Lisäksi tämän esityksen 5 §:ssä on viitattu nimenomaisesti maatalousyrittäjien luopumistuesta annettavaan lakiin. Sanotun lain on tarkoitus tulla voimaan asetuksella tarkemmin säädettävänä ajankohtana mahdollisen EU-jäsenyyden toteutuessa.

Edellä olevista esityksistä aiheutuvat muutokset on otettava huomioon myös tässä esityksessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki kasvihuonetuotannon ja omenanviljelyn lopettamistuesta

Yleiset säännökset

1 §. Lain perusteella myönnettäisiin lopetta-

mistukea henkilöille, jotka lopettavat kasvihuonetuotannon tai omenanviljelyn aikaisintaan vuonna 1995, mutta viimeistään vuonna 1998. Tänä aikana myönnettävien lopettamistukien yhteismäärä saisi olla enintään 80 miljoonaa markkaa.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavak-

si lain täytäntöönpanijaa koskevat säännökset. Lain täytäntöönpanosta vastaisi maatalousyrittäjien eläkelaitos (Mela) ja maa- ja metsätalousministeriö valvoisi Melan toimintaa tämän lain toimeenpanon osalta.

2 §. Pykälä sisältäisi laissa käytettävien keskeisimpien käsitteiden määritelmät.

Kasvihuonetuotannon määritelmällä on tarkoitus kohdentaa lopettamistuki varsinaisille kasvihuoneyrityksille. Kasvihuonetuotannolla tarkoitettaisiin tässä laissa ainoastaan kasvihuoneissa yleisimmin viljeltyjen kasvien eli tomaatin, kurkun, salaatin ja koristekasvien viljely. Muiden kuin tässä mainittujen kasvien viljelyllä ei ole merkitystä harkittaessa oikeutta lopettamistukeen. Korvausjärjestelmän ulkopuolelle jää sellainen kevytrakenteisissa kasvihuoneissa harjoitettu toiminta, jonka tarkoituksena on ainoastaan aikaistaa avomaalla yleensä viljeltyjen kasvien satokautta, esimerkiksi perunan varhaiskasvatus muovilla päällystetyissä kasvihuoneissa.

Kasvihuoneyrityksellä tarkoitettaisiin tässä laissa yhden tai useamman kasvihuoneen muodostamaa yksikköä, jota hallitaan yhtenä kokonaisuutena. Kasvihuoneyritystä määriteltäessä olisi verottajan tekemillä ratkaisuihin, joita noudatetaan myös esimerkiksi MYELin ja YELin välisessä rajanvedossa, keskeinen merkitys. Yrittäjällä voi olla oikeus saada lopettamistukea myös useamman kuin yhden kasvihuoneyrityksen perusteella, mutta jäljempänä olevista säännöksistä johtuen tämä on käytännössä mahdollista vain, jos lopettamistoimenpiteet suoritetaan kaikkien kasvihuoneyritysten osalta samanaikaisesti.

Edellytykset

3 §. Pykälässä säädettäisiin kasvihuonetuotannon laajuutta ja lopettamistuen saajaa koskevista edellytyksistä. Ehdotuksen mukaan lopettamistukeen olisi oikeus vain sellaisilla yrittäjillä, jotka ovat harjoittaneet kasvihuonetuotantoa vähintään kymmenen vuotta välittömästi ennen luopumista. Päätoimisuutta ei sen sijaan edellytettäisi.

Vähäisessä määrin tai muuhun kuin kaupallisiin tarkoituksiin harjoitettu kasvihuonetuotanto ei oikeuttaisi lopettamistukeen. Tämän vuoksi §:n 1 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että lopettamistuen saamisen edellytyksenä olisi kaupallisen kasvihuonetuotannon har-

joittaminen vähintään 500 m²:n alalla. Pinta-alavaatimuksen tulee täyttyä vuosittain eikä esimerkiksi keskiarvona kymmenen vuoden ajalta. Pinta-ala määriteltäisiin noudattaen niitä säännöksiä, jotka maa- ja metsätalousministeriö antaa jäljempänä 8 §:ssä olevan säännöksen perusteella.

Koska lopettamistuki on tarkoitettu ainoastaan varsinaisille yrittäjille, eikä esimerkiksi heidän perheenjäsenilleen, ehdotetaan §:n 2 kohtaan otettavaksi säännös, jonka mukaan lopettamistuen saaminen edellyttäisi, että yrittäjä on ollut YELin tai MYELin mukaan vakuutettuna koko tarkastelun kohteena olevan kymmenen vuoden ajan ja että kasvihuoneviljely on otettu työtulossa huomioon. Työskentely MYELissä tarkoitetun perheyriksen jäsenen ominaisuudessa ei kuitenkaan täyttäisi tätä edellytystä, vaikka tällaiset henkilöt sinänsä kuuluvatkin MYELin piiriin.

YELissä ja MYELissä olevista vähimmäisikää koskevista säännöksistä johtuen lopettamistukea voi saada käytännössä vasta 28 ikävuoden täyttämisen jälkeen. Taloudellisista syistä johtuen tämän ikäiset henkilöt eivät kuitenkaan käytännössä tule luopumaan kasvihuonetuotannosta vaan lopettamistukijärjestelmä tulee kohdentumaan lähinnä ikääntyneille henkilöille, kuten edellä yleisperusteluissa on todettu.

Lopettamistuen saamisen edellyttää YELin tai MYELin mukaisen vakuutuksen voimassaoloa lopettamiseen asti. Näin ollen 65-vuotiailla eli vanhuuseläkeiän saavuttaneilla ei ole oikeutta lopettamistukeen. Rajausta on tarkoituksenmukainen, koska kyse on henkilöistä, jotka todennäköisesti tulevat lopettamaan kasvihuonetuotannon lähivuosina joka tapauksessa. Lopettamistukeen ei ole oikeutta myöskään 65 vuotta nuoremmalla henkilöllä, jos hän sa ns. täysitehoista YEL- tai MYEL-eläkettä. Rajausta ehdotetaan sen vuoksi, että tällaisissa tapauksissa on kyse yleensä työkyvyttömyyseläkettä tai yksilöllistä varhaiseläkettä saavista henkilöistä, joiden mahdollisuudet työskennellä eläkkeellä ollessaan ovat muutenkin vähäiset. Lopettamistuen myöntämisellä ei tällöin saavutettaisi lain tarkoitusta eli kasvihuonetuotannon merkittävää vähenemistä.

4 §. Pykälässä säädettäisiin kasvihuoneyritykseen kohdistettavista toimenpiteistä, jotka ovat lopettamistuen saamisen edellytyksenä. Pykälän 1 momentin mukaan lopettamistuki voidaan myöntää vain siinä tapauksessa, että

kasvihuoneet tuhotaan tai poistetaan muulla siihen rinnastettavalla tavalla viljelykäytöstä pysyvästi. Tässä tarkoitettua vaatimusta ei voi täyttää sillä, että alkaa viljellä kasvihuoneissa muita kasveja kuin tomaattia, kurkkua, salaattia tai koristekasveja vaan edellytyksenä on kasvihuoneiden poistuminen kaikesta viljelykäytöstä.

Vaikka lähtökohtana on kasvihuoneiden saattaminen sellaiseen muotoon, että kasvihuoneviljelyn jatkaminen on mahdollonta, ei säännöksen tarkoituksena ole estää yksittäisten, käyttökelpoisten laitteiden myyntiä esimerkiksi toimintaansa jatkaville kasvihuoneyrittäjille. Laajamittainen myynti ei kuitenkaan olisi sallittua, koska lopettamistukea ei ole tarkoitettu sellaisille henkilöille, jotka siirtävät kasvihuonetuotannon toiselle henkilölle joko myynnin tai muun luovutuksen kautta.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että ympäristö on kasvihuoneiden hävittämisen jälkeen maisemoitava sopivalla tavalla. Käytännössä tällä tarkoitetaan kasvihuonealueiden siistimistä.

Pykälän 3 momentin mukaan lopettamistuen saamisen edellytyksenä olisi koko kasvihuoneyrityksen hävittäminen siinäkin tapauksessa, että yrittäjä omistaa vain osan kasvihuoneyrityksestä. Tällaisessa tilanteessa lopettamistuen ulkopuolelle jääneet omistajat voivat lopettamisen jälkeen jatkaa kasvihuonetuotannon harjoittamista vain, jos he perustavat uuden yrityksen.

5 §. Maatalousyrittäjällä saattaa olla luopumisen perusteella oikeus myös muusta järjestelmästä maksettavaan etuuteen. Muuta etuutta ei voisi yhdistää lopettamistukeen, jos kyse on järjestelmästä, jonka tavoitteet ovat yhden-suuntaiset nyt esitettävän lopettamistukijärjestelmän kanssa. Tämän vuoksi esitetään, että saman luovutuksen perusteella maksettava sukupolvenvaihdoseläke tai luopumiskorvaus taikka luopumistuki estäisi lopettamistuen maksamisen. Paitsi luopujalle itselleen, myös muille henkilöille myönnetty, tässä tarkoitettu etuus estäisi lopettamistuen maksamisen.

6 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi lopettamistuen saamisen edellytyksenä olevasta sitoumuksesta. Lopettamistuen hakijan on sitouduttava olemaan harjoittamatta kasvihuonetuotantoa omaan tai yhteiseen lukuun, jos lopettamistuki myönnetään. Sitoumus ei sen sijaan ole esteenä muun yritystoiminnan harjoittamiselle eikä työsuhteessa tapahtuvalle

työskentelylle. Viimeksi mainittu voi olla myös toisessa kasvihuoneyrityksessä tehtyä palkkatyötä.

Omassa taloudessa tarvittavien kasvihuonetuotteiden kasvattaminen on sitoumuksen estämättä sallittua. Muiden kasvihuonetuotteiden kuin tomaatin, kurkun, salaatin ja koristekasvien kasvattaminen kasvihuoneissa olisi niin ikään sallittua, mutta sitä varten on perustettava uusi kasvihuoneyritys.

Omenanviljelijät

7 §. Pykälässä säädettäisiin omenanviljelijöiden oikeudesta lopettamistukeen. Mitä edellä 3—6 §:ssä on todettu kasvihuoneyrittäjistä, sovellettaisiin myös omenanviljelijöihin soveltuvin osin. Näin ollen lopettamistuen saaminen myös omenanviljelyn osalta edellyttäisi YEL-tai MYEL-vakuutuksen voimassaoloa vähintään kymmenen vuoden ajan välittömästi ennen luopumista, kaupallisen omenanviljelyn pysyvää lopettamista sekä lopettamissitoumuksen antamista. Maa- ja metsätalousministeriö antaisi tarvittaessa tarkemmat ohjeet siitä, millä tavoin tässä tarkoitettu tuotannon lopettamisvaatimus tulee toteuttaa omenanviljelijöiden osalta.

Ainoa nimenomainen poikkeus kasvihuoneyrittäjiin verrattuna koskisi viljelytapojen erilaisuudesta johtuen tuotannosta poistuvaa vähimmäisviljelyalaa. Esityksen mukaan oikeus lopettamistukeen olisi vain sellaisilla henkilöillä, jotka ovat harjoittaneet omenanviljelyä vähintään 0,5 hehtaarin alalla (kasvihuoneyrittäjillä 500 m²) ja että tällä alalla on omenapuita ollut hehtaaria kohden vähintään 400 kpl.

Lopettamistuen määrä

8 §. Pykälän 1 momentin mukaan lopettamistuki laskettaisiin yrityskohtaisesti ja olisi aina kertakorvaus. Edelleen 1 momentissa todettaisiin lopettamistuen yrityskohtainen enimmäismäärä 500 000 markkaa, joka olisi samansuuruinen sekä kasvihuoneyrittäjille että omenanviljelijöille.

Kasvihuoneyritysten osalta lopettamistuki muodostuisi peruskorvauksesta, joka olisi vakiomääräinen ja lopettamislisästä, jonka suuruus määräytyisi viljelystä poistuneen tuotannon laajuuden perusteella. Peruskorvauksen

suuruus olisi 100 000 markkaa ja lopettamis-
lisan suuruus 100 markkaa kasvihuoneliötä
kohden.

Omenaviljelmän osalta lopettamistuki mää-
räytyisi ainoastaan tuotannosta poistuvan pin-
ta-alan perusteella. Ehdotuksen mukaan lopet-
tamistuen suuruus olisi 300 markkaa aarilta eli
30 000 markkaa hehtaarilta.

Pykälän 4 momentin mukaan maa- ja met-
sätalousministeriö antaisi tarkemmat määräyk-
set siitä, mitä lopettamistuen maksamisen pe-
rusteena olevaa pinta-alaa määrittäessä ote-
taan huomioon. Ministeriön ohjeistuksella on
tarkoitus varmistaa se, ettei lopettamistukea
makseta sellaisten kasvihuone- tai omenavil-
jelyalueiden perusteella, joiden ei voida katsoa
täyttävän kaupalliselle tuotannolle asetettavia
vähimmäisvaatimuksia esimerkiksi tulojen suh-
teen.

Pykälän 4 momentin mukaan maa- ja met-
sätalousministeriöllä olisi lisäksi mahdollisuus
erityisestä syystä poiketa siitä lopettamistuen
määräytymistavasta, joka edellä 2 ja 3 momen-
tissa on esitetty. Erityinen syy olisi esimerkiksi
se, että 2 ja 3 momentissa säädettyä korvaus-
tasolla 1 §:ssä tarkoitettu 80 miljoonan markan
enimmäisraja tulisi ylittymään.

Pykälässä mainittuihin markkamääriin ei ole
tarkoitus tehdä indeksikorotuksia, koska lopet-
tamistukia voidaan myöntää ainoastaan neljän
vuoden aikana.

Lopettamistuen hakeminen ja maksaminen

9 §. Lopettamistuen hakemisesta ehdotetaan
säädettäväksi tarkemmin asetuksella, johon
otettaisiin määräykset muun muassa hakemuk-
seen tarvittavista liitteistä. Hakemukseen tulisi
liittää muun muassa selvitys yrityksen harjoit-
taman kasvihuonetuotannon tai omenaviljelyn
laajuudesta.

Lopettamistukea olisi mahdollisuus hakea,
vaikka kasvihuoneita tai omenapuita ei vielä
olisikaan poistettu viljelykäytöstä. Muiden
edellytysten täyttyessä lopettamistuki voitaisiin
tällöin myöntää, mutta sen maksuunpano edel-
lyttäisi edellä 4 §:ssä tarkoitettujen toimenpitei-
den suorittamista.

10 §. Pykälään ehdotetaan otettavaksi lopet-
tamistuen maksamista koskevat säännökset.

Pykälän 1 momentin mukaan lopettamistuki
maksettaisiin vasta sitten kun kasvihuonetuo-
tanto tai omenaviljely on päättynyt, tuotan-

torakennukset poistettu viljelykäytöstä ja mah-
dollinen maisemointi suoritettu. Pykälän 4 mo-
mentin mukaan voidaan osa lopettamistuesta
maksaa ennakoon näiden toimenpiteiden suori-
ttamista varten, jollei niiden suorittaminen
esimerkiksi taloudellisesta tilanteesta johtuen
muuten ole mahdollista. Oikeus ennakon saa-
miseen ratkaistaisiin esitetyn selvityksen perus-
teella tapauskohtaisesti.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavak-
si säännös siitä, että yritysakohtaisesti määrätty
lopettamistuki jaettaisiin tasan niiden henkilöi-
den kesken, jotka ovat oikeutettuja lopettamistu-
keen. Lopettamistukea hakevat ja siihen oikeu-
tetut henkilöt voisivat halutessaan esittää
pyynnön poiketa tasajaosta esimerkiksi sen
vuoksi, että lopettajien omistusosuudet ovat
erisuuruiset. Pyyntöä ei tarvitsisi perustella ja
Melan tulisi suostua esitettyyn jakopyyntöön
aina kun kaikki lopettamistuen saajat ovat siitä
yksimielisiä. Tällaista menettelyä ehdotetaan
yksinkertaisuuden vuoksi.

Vaikka lopettamistuki lasketaan kertakorva-
uksena, kuten edellä 8 §:n osalta on todettu,
voitaisiin sen maksaminen jaksottaa hakijan
pyynnöstä useammalle, kuitenkin enintään vii-
delle vuodelle. Jaksottaminen voitaisiin suorita-
taa niin ikään maa- ja metsätalousministeriön
määräyksestä, jos se on perusteltua esimerkiksi
sen vuoksi, että kustannukset jakautuisivat
tasaisesti eri vuosille.

11 §. Pykälässä säädettäisiin tilanteesta, jossa
lopettamistukea saanut kasvihuoneyrittäjä tai
omenaviljelijä ryhtyy uudelleen harjoittamaan
tässä laissa tarkoitettua toimintaa. Pääsääntö-
nä olisi, että lopettamistuki peritään tällaisissa
tilanteissa kokonaan takaisin.

Pykälän 2 momentin mukaan lopettamistuki
voitaisiin periä takaisin myös osittain, jos
toiminta on ollut vähäistä tai painavat koh-
tuusnäkökohdat sitä muutoin puoltavat. Koh-
tuusnäkökohdilla tarkoitetaan erityisesti talou-
dellisia ja sosiaalisia tekijöitä. Momentin 2
mukaan erityisestä syystä olisi mahdollista pää-
tyä myös sellaiseen ratkaisuun, ettei lopettamistu-
kea peritä lainkaan takaisin.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavak-
si korkoa koskeva säännös. Kymmenen pro-
sentin vuotuinen korko vastaa korkoa, joka
sukupolvenvaihdoseläkeasiassa peritään jatka-
jalta, jos hän ei täytä antamaansa sitoumusta.

Pykälän 4 momentin mukaan lopettamistu-
kea saaneella kasvihuoneyrittäjällä tai omenan-
viljelijällä olisi etukäteen mahdollisuus saada

sitova päätös siitä, aiheuttaako hänen suunnitteleman sellaiset toimenpiteet, joilla on yhtymäkohtia tämän lain tarkoittamaan toimintaan, lopettamistuen perimisen takaisin. Ennakkopäätöksessä otettaisiin kantaa myös siihen, kuinka paljon lopettamistuesta peritään takaisin.

Muutoksenhaku

12 §. Eläkelaitoksen päätökseen haettaisiin muutosta eläkelautakunnalta ja edelleen vakuusoikeudelta. Muutoksenhakumenettelyn osalta noudatettaisiin TELissä olevia säännöksiä.

Ratkaisukäytännön yhtenäisyyden vuoksi ehdotetaan säädettäväksi, että MYEL 18 §:n 1 momentin perusteella määrätyt eläkelautakunnan jäsenet toimisivat sekä YELin että MYELin mukaan vakuutettujen henkilöiden edustajina tätä lakia sovellettaessa. Vastaavaa menettelyä ehdotetaan sovellettavaksi vakuusoikeuden maallikkojäsenten osalta.

Erinäiset säännökset

13 §. Lopettamistukijärjestelmästä aiheutuvat kustannukset maksettaisiin valtion varoista. Valtion osuuden suorittamisesta säädettäisiin tarkemmin asetuksella. Sosiaali- ja terveysministeriö, jolle kuuluu Melan hoitokuluperusteiden vahvistaminen sen hoitamien järjestelmien osalta, vahvistaisi perusteet myös lopettamistukijärjestelmästä Melalle aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi.

14 §. Viittaussäännöksen nojalla lopettamistukeen sovellettaisiin työntekijäin eläkelain säännöksiä, jotka koskevat muun muassa muutoksenhakumenettelyä, tuensaajan ilmoitusvel-

vollisuutta, salassapitovelvollisuutta ja viivästymiskorotusta. Pykälä sisältäisi viittauksen myös maatalousyrittäjien eläkelakiin hallinnollisten säännösten osalta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin eläkelaitoksen tietojensaantioikeudesta.

15 §. Tarkemmat säännökset lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annettaisiin asetuksella.

Voimaantulo

16 §. Lain voimaantulosta säädettäisiin asetuksella.

1.2 Laki maatalousyrittäjien eläkelain 16 §:n muuttamisesta

16 § Pykälän 1 momentissa todetaan maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tehtävät. Niihin lisättäisiin huolehtiminen edellä 1.1. kohdassa ehdotetun lain mukaisesta lopettamistuesta.

2. Voimaantulo

Esitys liittyy Suomen mahdolliseen EU-jäsenyyteen. Jäsenyyden toteutuessa laki kasvihuonetuotannon ja omenanviljelyn lopettamistuesta ja maatalousyrittäjien eläkelain 16 §:ää koskeva lainmuutos tulisivat voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana. Asetuksessa voidaan voimaantuloajankohdaksi säätää myös muu kuin EU-jäsenyyden alkamisajankohta.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

kasvihuonetuotannon ja omenanviljelyn lopettamistuesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Yleiset säännökset

1 §

Tämän lain nojalla voidaan myöntää lopettamistukea yhteensä enintään 80 miljoonaa markkaa henkilöille, jotka vuosina 1995—1998 luopuvat kasvihuonetuotannosta tai omenanviljelystä.

Tämän lain täytäntöönpanosta huolehtii maatalousyrittäjien eläkelaitos, jäljempänä eläkelaitos ja lopettamistuen toimeenpanoa valvoo ylimpänä viranomaisena maa- ja metsätalousministeriö.

2 §

Kasvihuonetuotannolla tarkoitetaan tässä laissa tomaatin, kurkun, salaatin ja koristekasvien viljelyä betonisokkelilla, betonipilareilla tai muulla niihin rinnastettavalla tavalla perustetuissa kasvihuoneissa.

Kasvihuoneyrittäjällä tarkoitetaan henkilöä, joka itse työhön osallistuen harjoittaa kasvihuonetuotantoa.

Kasvihuoneyrityksellä tarkoitetaan yhden tai useamman kasvihuoneen muodostamaa yksikköä, jota hallitaan yhtenä kokonaisuutena.

Omenanviljelijällä tarkoitetaan henkilöä, joka itse työhön osallistuen harjoittaa omenanviljelystä.

Edellytykset

3 §

Lopettamistuen saaminen edellyttää, että vähintään kymmenen vuoden ajan välittömästi ennen luopumista:

1) kasvihuoneyrityksessä on harjoitettu kaupallista kasvihuonetuotantoa vähintään 500 m²:n alalla, ja

2) kasvihuoneyrittäjä on ollut vakuutettuna tästä toiminnasta yrittäjien eläkelaisissa (468/69) tarkoitettuna yrittäjänä tai maatalousyrittäjien eläkelaisissa (467/69) tarkoitettuna maatalousyrittäjänä.

4 §

Lopettamistuen saaminen edellyttää, että kasvihuoneyrityksen kasvihuoneet tuhotaan tai

poistetaan muulla siihen rinnastettavalla tavalla pysyvästi viljelykäytöstä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden jälkeen kasvihuonetuotannosta poistuneet alueet on mukautettava ympäristöön maisemahoidolliset näkökohdat huomioon ottaen.

Vaikka kasvihuoneyrittäjä omistaa vain osan kasvihuoneyrityksestä, on lopettamistuen saamisen edellytyksenä, että lopettamistoimenpiteet kohdistetaan koko kasvihuoneyritykseen.

5 §

Kasvihuoneyrittäjällä ei ole oikeutta tässä laissa tarkoitettuun lopettamistukeen, jos saman luopumisen perusteella hänelle tai jollekin toiselle henkilölle on myönnetty sukupolvenvaihdoseläke maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/90), luopumiskorvaus maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain (1330/92) tai luopumistuki maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (/) mukaan.

Lopettamissitoumus

6 §

Kasvihuoneyrittäjän on annettava sitoumus, jossa hän velvoittautuu, mikäli lopettamistuki myönnetään, olemaan pysyvästi harjoittamatta omaan tai yhteiseen lukuun tässä laissa tarkoitettua kasvihuonetuotantoa. Sitoumuksen estämättä kasvihuoneyrittäjällä on oikeus harjoittaa kasvihuonetuotantoa omissa taloudessa tarvittavien kasvihuonetuotteiden viljelemistä varten.

Omenanviljelijät

7 §

Omenanviljelijällä on oikeus lopettamistukeen, jos hän on harjoittanut kaupallista omenanviljelystä vähintään kymmenen vuoden ajan välittömästi ennen luopumista vähintään 0,5 hehtaarin alalla. Pinta-alaa laskettaessa otetaan huomioon vain sellaiset alueet, joissa omenapuiden lukumäärä hehtaaria kohden on

vähintään 400. Lopettamistuen saamisen muista edellytyksistä ja lopettamissitoumuksesta on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä edellä tässä laissa kasvihuoneyrittäjästä on säädetty. Maa- ja metsätalousministeriö voi antaa tarkempia ohjeita siitä, millä tavoin omenanviljelystä tulee luopua.

Lopettamistuen määrä

8 §

Lopettamistuen määrä lasketaan yrityskohdaisesti kertakorvauksena ja sen suuruus yhtä kasvihuoneyritystä tai omenaviljelmää kohden saa olla enintään 500 000 markkaa.

Kasvihuoneyrityksen osalta lopettamistuki muodostuu vakiomääräisestä peruskorvauksesta, jonka suuruus on 100 000 markkaa ja lopettamislisästä, jonka suuruus on 100 markkaa tuotannosta poistuvaa kasvihuoneneliötä kohden.

Omenaviljelmän osalta lopettamistuen määrä on 300 markkaa tuotannosta poistuvaa aaria kohden.

Maa- ja metsätalousministeriö antaa tarkemat ohjeet tuotannosta poistuvien alueiden määrittelystä. Maa- ja metsätalousministeriö voi lisäksi erityisestä syystä määrätä, että lopettamistuen määrä lasketaan toisin kuin edellä 2 ja 3 momentissa on säädetty.

Lopettamistuen hakeminen ja maksaminen

9 §

Lopettamistukea haettaessa on eläkelaitokselle toimitettava 6 §:ssä tarkoitettu sitoumus. Tuen hakemisesta säädetään tarkemmin asetuksella.

10 §

Lopettamistuki maksetaan sen jälkeen kun kasvihuonetuotanto ja omenanviljely on lopettu edellä 4 ja 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla.

Lopettamistuki jaetaan, jollei muuta ole vaadittu, tasan samasta yrityksestä lopettamistukea hakeneiden ja siihen oikeutettujen henkilöiden kesken.

Lopettamistuen maksaminen voidaan haki- ja pyynnöstä jaksottaa enintään viidelle vuodelle. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriö voi määrätä, että lopettamistuen maksaminen on jaksotettava myös muissa tapauksissa.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa on sää-

detty, voidaan edellä 4 §:ssä tarkoitettujen toimenpiteiden suorittamista varten tarvittava osa lopettamistuesta suorittaa ennakoon, jos sa-
nottujen toimenpiteiden suorittaminen ei muu-
toin ole mahdollista.

Lopettamistuen takaisinperiminen

11 §

Lopettamistuki peritään takaisin, jos edellä 6 §:ssä tarkoitettua sitoumusta ei ole noudatettu.

Jos 1 momentissa tarkoitettua sitoumuksen laiminlyöntiä on pidettävä vähäisenä taikka painavat kohtuuskäytökohdat sitä muutoin puoltavat, voidaan lopettamistuki periä takaisin vain osittain. Erityisestä syystä voidaan päättää, että lopettamistuki jätetään perimättä kokonaan takaisin.

Takaisinperittävästä lopettamistuesta on maksettava kymmenen prosentin vuotuinen korko eläkelaitoksen päätöksen antamisesta lukien.

Lopettamistukea saaneella on oikeus saada eläkelaitokselta sitova ennakkopäätös siitä, aiheuttaako hänen tai lopettamisen kohteena olleen kasvihuoneyrityksen tai omenaviljelmän omistajan suunnittelema toimenpide lopettamistuen takaisinperimisen tämän pykälän mukaan.

Muutoksenhaku

12 §

Eläkelaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta työntekijäin eläkelain (395/61) 20 §:ssä tarkoitettulta eläkelautakunnalta siten kuin työntekijäin eläkelais-
sa säädetään. Sosiaali- ja terveysministeriön maatalousyrittäjien eläkelain 18 §:n 1 momentin nojalla määräämät eläkelautakunnan jäsenet toimivat sekä yrittäjien eläkelain että maatalousyrittäjien eläkelain mukaan vakuutettujen edustajina myös tätä lakia sovellettaessa.

Muutosta tämän lain nojalla annettuun eläkelautakunnan päätökseen sekä eläkelaitoksen ja eläkelautakunnan päätöksen poistamista saa hakea vakuutusosoikeudelta siten kuin työntekijäin eläkelaisissa säädetään. Niiden asioiden käsitte-
lyä varten, joihin tätä lakia on sovellettava, toimivat vakuutusosoikeudessa siitä annetussa laissa tarkoitettuina maallikkojäseninä valtio-

neuvoston maatalousyrittäjien eläkelain 18 §:n 2 momentin nojalla määräävät edustajat.

Erinäiset säännökset

13 §

Tästä laista aiheutuvat lopettamistuki- ja hoitokustannukset maksetaan valtion varoista.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa eläkelaitoksen esityksestä ne perusteet, joiden mukaan 1 momentissa tarkoitettut hoitokulut lasketaan.

Valtion tulee, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, suorittaa kunakin vuotena ennakkona määrä, joka vastaa 1 momentin mukaisesti valtion suoritettavaksi arvioitua määrää.

14 §

Jollei tästä laista muuta johdu, on lopettamistuesta soveltuvin osin voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 16 §:ssä, 17 a §:ssä, 18 §:n 2 ja

3 momentissa, 19 b §:n 1 ja 2 momentissa, 19 d, 19 e ja 20—21 a §:ssä sekä maatalousyrittäjien eläkelain 16, 17, 18 §:ssä ja 19 §:n 5 momentissa säädetään.

Eläkelaitoksella on oikeus saada eläketurvakeskuselta ja yrittäjien eläkelaisissa tarkoitettua toimintaa harjoittavilta eläkelaitoksilta maksettua tämän lain nojalla käsiteltävänä olevan asian ratkaisuun vaikuttavat tiedot.

15 §

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

Voimaantulo

16 §

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Laki

maatalousyrittäjien eläkelain 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkelain (467/69) 16 §:n 1 momentin 4 kohta, sellaisena kuin se on 18 päivänä joulukuuta 1992 annetussa laissa (1331/92), sekä

lisätään 16 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on mainitussa 18 päivänä joulukuuta 1992 annetussa laissa, uusi 5 kohta, jolloin nykyinen 5 kohta siirtyy 6 kohdaksi, seuraavasti:

16 §
Maatalousyrittäjien eläkelaitos huolehtii:

tuotannon ja omenanviljelyn lopettamistuesta
annetussa laissa (/) säädetään; sekä

4) luopumiskorvauksista siten kuin maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetussa laissa (1330/92) säädetään;

5) lopettamistuista siten kuin kasvihuonetuo-

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Helsingissä 6 päivänä syyskuuta 1994

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Maa- ja metsätalousministeri *Mikko Pesälä*

Laki

maatalousyrittäjien eläkelain 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkelain (467/69) 16 §:n 1 momentin 4 kohta, sellaisena kuin se on 18 päivänä joulukuuta 1992 annetussa laissa (1331/92), sekä

lisätään 16 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on mainitussa 18 päivänä joulukuuta 1992 annetussa laissa, uusi 5 kohta, jolloin nykyinen 5 kohta siirtyy 6 kohdaksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

16 §

Maatalousyrittäjien eläkelaitos huolehtii:

4) luopumiskorvauksista siten kuin maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetussa laissa (1330/92) säädetään; *sekä*

4) luopumiskorvauksista siten kuin maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetussa laissa (1330/92) säädetään;

5) *lopettamistuista siten kuin kasvihuonetuotannon ja omenanviljelyn lopettamistuesta annetussa laissa (/) säädetään; sekä*

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.